

In The Name Of God

آموزش

سواد رسانه ای

در فضای سایبر

سرشناسه: کمال، حامد، ۱۳۵۹ -

عنوان و نام پدیدآور: آموزش سواد رسانه ای در فضای سایبر / حامد کمال، محمد کمال.

مشخصات نشر: اصفهان: سیمای فلق، ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ۲۱۲ ص.: مصور.

شناسه افزوده: کمال، محمد، ۱۳۶۸ -

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۵۴-۰۴۹

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: واژه نامه.

موضوع: سواد رسانه‌ای، فضای مجازی، Media literacy، Cyberspace

رده‌بندی کنگره: JC۳۱۹/ک۸۱۸ ۱۳۹۵

رده‌بندی دیویی: ۳۰۲/۲۳

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۰۸۰۵۰

مشخصات کتاب

عنوان کتاب: آموزش سواد رسانه ای در فضای سایبر

نویسنده: حامد کمال - محمد کمال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۵۴-۰۴۹

نوبت و تاریخ چاپ: هشتم، ویرایش اول ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۴۲۰۰۰ تومان

مرکز پخش: انتشارات سیمای فلق - falaghsoft.ir

۰۹۱۳۱۶۴۹۸۹۳/ ۰۹۱۳۱۰۳۶۸۵۰/ ۰۳۱۳۷۸۰۰۸۰۳

فهرست مطالب

مقدمه ۱۰

رسانه و سواد رسانه‌ای چیست؟ ۱۰

تاریخچه پیدایش سواد رسانه‌ای ۱۱

ضرورت آشنایی با مهارت‌های سواد رسانه‌ای ۱۱

فصل ۱: ضرورت آشنایی با احکام فضای مجازی ۱۳

احکام فضای مجازی ۱۵

سایر احکام فضای مجازی ۱۸

فصل ۲: سبک زندگی اسلامی ایرانی در فضای مجازی ۲۵

حقوق فرزندان بر والدین ۲۶

حقوق فرزند بر والدین در کلام امیر المؤمنین علیه السلام ۳۳

حقوق والدین بر فرزندان ۳۳

سبک زندگی در فضای مجازی بر اساس فرمایشات رهبری ۳۵

مصادیق گناه در فضای مجازی ۴۴

فصل ۳: امنیت در فضای مجازی ۵۱

امنیت چیست؟ ۵۲

پدافند غیر عامل چیست؟ ۵۳

هفت مولفه امنیتی در فضای مجازی ۵۳

ذکر نمونه‌های سرقت اطلاعات ۵۴

تحلیلی بر جمله معروف مقام معظم رهبری در خصوص فضای مجازی..... ۵۸

هک چیست؟ هکر کیست؟..... ۶۰

هک اپلیکیشن تلگرام و راه پیشگیری از آن..... ۶۱

۱۰ نکته برای بالا بردن امنیت گوشی های هوشمند..... ۶۳

جرم رایانه ای چیست؟..... ۶۴

دروغ پردازان اینترنتی..... ۶۵

زورگیری سایبری..... ۶۶

آسیب شناسی و تأمین امنیت در فضای مجازی ایران..... ۶۷

فیشینگ چیست؟..... ۶۸

مقابله با فیشینگ..... ۷۱

توصیه هایی از جانب پلیس فتا..... ۷۲

فصل ۴: جنگ نرم و تهاجمات فرهنگی..... ۷۹

تعریف فرهنگ و تهاجم فرهنگی..... ۸۰

هدف از تهاجمات فرهنگی..... ۸۱

جنگ نرم..... ۸۳

جنگ سایبری..... ۸۴

جنگ فرهنگی..... ۸۵

نفوذ چیست؟..... ۸۵

فصل ۵: آداب حضور در شبکه های اجتماعی..... ۸۹

وقتی حریم خصوصی خانواده ناایمن می شود..... ۹۵

۹۷ برخی از قوانین شبکه‌های اجتماعی
۹۷ اصول فعالیت در شبکه‌های اجتماعی
۹۸ کودکان را با خطرات فضای مجازی آشنا کنید
۹۹ چند راهکار مهم برای کنترل کودکان در فضای مجازی
۱۰۳ ۱۰ راه برای ترک اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی
۱۰۳ به ۸ دلیل با گوشی به رخت خواب نروید!
۱۰۴ یک بیماری خطرناک
۱۰۴ درددلی با خدا در فضای مجازی
۱۰۵ راهکارهای برقراری ارتباط موثر در فضای مجازی
۱۰۵ سایر آداب فضای مجازی
۱۰۶ تحلیل استیکر
۱۰۸ تحلیل آواتار و تصاویر پروفایل
۱۱۵ شخصیت‌شناسی زنگ‌ها
۱۱۹ فصل ۶: بررسی آسیب‌های فضای مجازی
۱۲۰ اعتیاد به فضای مجازی
۱۲۱ مراحل درمان این اعتیاد
۱۲۳ آسیب‌های اینترنت
۱۲۵ راهکارها
۱۲۷ پیشگیری
۱۲۷ ازدواج با شرایط غلطان

آسیب‌های فضای مجازی ۱۲۹

از خانواده چه خبر ؟؟! ۱۴۴

فصل ۷: تحولات آینده فضای مجازی ۱۵۱

اتفاقات شگفت انگیز در آینده ۱۵۲

تحولات آینده فضای مجازی ۱۵۸

آیا ممکن است؟ ۱۶۰

فصل ۸: سایر موضوعات ۱۶۵

سانسور چیست؟ ۱۶۶

فیلترینگ یا پالایش؟ ۱۶۸

فیلترینگ در کشورهای جهان ۱۶۸

مبنای حقوقی پالایش در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران ۱۷۱

نیاز به پالایش فضای مجازی بر اساس محتوا در جمهوری اسلامی ایران ... ۱۷۲

تولید محتوا در فضای مجازی ۱۷۳

ویژگی‌ها و قوانین حقوقی محتوا در فضای مجازی ۱۷۶

ویژگی‌های نویسنده زنده در فضای مجازی ۱۷۸

فرمول چه کسی؟ چه چیزی؟ چه مقدار؟ چه زمانی؟ چه مکانی؟ ۱۷۸

تاثیر محتوا بر روح انسان (غذای روح) ۱۷۹

نگاهی به آمار جامعه و رسانه دنیا فقط در یک روز ۱۸۱

تربیت رسانه‌ای ۱۸۱

نفوذ رسانه‌ای ۱۸۲

قوه مقننه، مجریه و قضائیه ۱۸۳

شبکه ملی اطلاعات چیست؟ ۱۸۴

بازی‌های رایانه ای ۱۸۷

شعری در مورد فضای مجازی ۱۸۷

گفتگو با تصاویر ۱۸۸

حرف آخر ۱۹۹

واژه نامه تخصصی فضای مجازی ۲۰۰

منابع ۲۱۲

فضای مجازی یک قدرت نرم فوق‌العاده است در عرصه‌های مختلف از جمله فرهنگ، سیاست، اقتصاد، سبک زندگی، ایمان، اعتقادات دینی و اخلاقیات.

مقام معظم رهبری (مد ظله) ۱۳۹۴/۶/۱۶

ریشه‌ی همه‌ی پوچی‌ها، اضطراب‌ها، یأس‌ها و افسردگی‌ها (که بیماری بزرگ این نسل است) قبول نشدن در کنکور، نداشتن سرگرمی و کامپیوتر و... نیست، بلکه غفلت از معنی بودنشان در دنیا است که نتیجه‌ی ضعیف‌شدن ایمان و اعتقادات است. و در این شرایط روحی است که این سؤال در روان این گونه افراد ظاهر می‌شود که «چرا خدا ما را خلق کرد؟» ما باید سرور خود را پیدا کنیم. هیچ مقصدی جای او را نمی‌گیرد. سرور وجود ما در فضای مجازی نیست؛ در عصر ارتباطات، ارتباط با مهدی فاطمه علیها السلام را فراموش کرده ایم و به ارتباط ظاهری و دنیایی پرداخته‌ایم. پس بیاید برای برقراری ارتباط با سرور دنیا و آخرت دست‌هایمان را رو به آسمان بلند کنیم و دکمه send را برای ارسال دعای ظهور منجی فشار دهیم.

رسانه و سواد رسانه‌ای چیست؟

رسانه در لغت از مصدر «رسانیدن» و به معنای وسیله رسانیدن و در اصطلاح علوم ارتباطات اجتماعی مقصود از رسانه وسیله رسانیدن پیام از پیام‌دهنده به پیام‌گیرنده است. رسانه‌ها مهمترین و موثرترین ابزار انتقال اطلاعات و آگاهی‌ها در تحقق فرآیند ارتباطات هستند. به عبارتی هر وسیله‌ای که مطلب یا خبری را به اطلاع مردم برساند، رسانه محسوب می‌شود. توانایی و قدرت دسترسی، تحلیل، ارزیابی و انتقال اطلاعات و پیام‌های رسانه‌ای که می‌توان در چهارچوب‌های مختلف چاپی و غیر چاپی عرضه نمود را سواد رسانه‌ای می‌گویند. به زبان ساده‌تر سواد رسانه‌ای عبارت است از «سواد و مهارت‌هایی که ما برای مواجهه با رسانه‌ها و ابزارهای رسانه‌ای، نحوه کار با آنها، دانستن محاسن و آسیب‌های آنها و نحوه تعامل با آنها باید یاد بگیریم».

در تعریفی دیگر «سواد رسانه‌ای شامل کنترل سوادهای پیشین مانند خواندن و نوشتن، سواد سمعی و بصری، سواد دیجیتال و مهارت‌های جدید مورد نیاز در شرایط همگرایی رسانه‌ها است.»

تاریخچه پیدایش سواد رسانه‌ای

تاریخچه پیدایش سواد رسانه‌ای، به سال ۱۹۶۵ باز می‌گردد. «مارشال مک لوهان» اولین بار در کتاب خود تحت عنوان «درک رسانه: گسترش ابعاد وجودی انسان»، این واژه را به کار برد و نوشت: «زمانی که دهکده جهانی تحقق یابد، لازم است انسان‌ها به سواد جدیدی به نام سواد رسانه‌ای دست یابند...»

مارشال مک‌لوهان، استاد مرکز مطالعات رسانه‌ای تورنتو، و مطرح‌کننده مفهوم «دهکده جهانی» و جمله معروف «رسانه خود پیام است» بود.

ضرورت آشنایی با مهارت‌های سواد رسانه‌ای

در دوره ای زندگی می‌کنیم که نمی‌توان رسانه‌ها و ابزارهای رسانه ای را از زندگیمان حذف کنیم؛ آنها جزء جدایی ناپذیر زندگی ما هستند و تصور زندگی بدون آنها ممکن نیست، این ابزارها به زندگی ما کیفیت و سرعت می‌بخشند. (واقعاً اینگونه است؟؟) توجه داشته باشیم که در عصر حاضر، اولین وسیله ای که حتی یک نوزاد با آن تعامل می‌کند تلفن‌های همراه هوشمند یا تبلت‌هاست. بنابراین بهتر است از این قافله عقب نمانده مهارت های لازم در عصر رسانه را یاد بگیریم تا زندگی لذت بخشی را داشته باشیم و از آسیب های ناشی از استفاده غلط، در امان بمانیم.

به این آمارها دقت کنید:

👉 در سال ۹۴ در تهران حدود ۳۰۰ هزار طلاق به دلیل مشکلات فضای مجازی اتفاق افتاده است...

👉 تماشای برنامه‌های خشونت آمیز تلویزیونی به وسیله ۸۷۵ کودک ۸ ساله، می‌تواند

پرخاشگری این کودکان را در ۱۹ سالگی پیش‌بینی کند. در این میان، عمده این افراد در ۳۰ سالگی، متهم به انجام یک جنایت مهم شده‌اند...

👉 بر اساس آمار رسمی رگولاتوری تا (سال ۱۳۹۹) ضریب نفوذ اینترنت تلفن همراه در

کشور ۹۳ درصد بوده است که ویروس کرونا نیز مزید بر علت شده است و حدوداً ۷۸ میلیون کاربر اینترنت داریم.

👉 بر اساس گزارش یکی از نهادهای امنیتی در زمینه مراجعه

کاربران به سایت‌های غیر اخلاقی، در بین ۱۸۲ شهر جهان،

«تهران» مقام نخست را به خود اختصاص داده است...

👉 در همراه، ۱۲ هزار پرونده طلاق توافقی در کشور تشکیل می‌شود...

👉 ۸۰ درصد کسانی که درخواست طلاق توافقی داشته‌اند، خانم‌ها هستند...

👉 ۴۰ درصد زنانی که درخواست طلاق توافقی دارند، یا در دوران عقد به سر می‌برند یا

سه سال و کمتر سابقه زندگی مشترک دارند...

👉 متوسط زندگی‌های زناشویی منجر به طلاق، هفت سال و شش ماه بوده است...

با توجه به این آمار در ظاهر ساده ولی قابل تامل، می‌توان به ضرورت آموزش سواد رسانه‌ای پی برد و در این امر تمامی مردم و مسئولین باید شرکت کنند. فضای مجازی را باید به عنوان حقیقتی مهم و بزرگ در حال و آینده قبول کنیم و خود را برای تغییراتی بزرگ در سبک زندگی‌مان آماده نماییم. کشورهای غربی نیز این حقیقت را جزئی از زندگی واقعی خود دانسته و تمام نهادهای خود از جمله آموزش و پرورش را متناسب با نیازهای آینده خود آماده کرده‌اند و از مقطع دبستان (و اخیراً حتی زودتر) روش کار با رسانه را به کودکان آموزش می‌دهند.

فصل (۱)

ضرورت آشنایی با احکام فضای مجازی

حال در فضای مجازی که اینقدر رابطه‌ها تنگاتنگ و به عبارتی رابطه خواهر - برادری شده مسئله احکام آن چگونه تفسیر می‌شود؟

♦ در مواجهه با شرایطی جدید مثل فضای مجازی، عدم توجه مسائل دینی در آن مشکلات دیگری را به وجود می‌آورد؟

♦ آیا صحبت‌هایی که رد و بدل می‌شود، تصاویری که دیده می‌شود، واکنش‌هایی که صورت می‌گیرد و خلاصه هر عمل و عکس‌العملی که دو جنس مخالف در اینترنت به صورت زنده یا جز آن در قبال هم انجام می‌دهند، نباید تابع یک حکم شرعی و عرفی باشد؟

آنچه مسلم است این است که علاوه بر رعایت حدود شرعی وجه و کفین در ارتباطات تصویری، باید نگاهی هم به حالات فردی خودمان در رفتار مجازی‌مان داشته باشیم. یکی از معانی توجه به حال فردی این است که خودمان را با خودمان مقایسه کنیم. خود مجازی و رابطه‌ها و رفتارهای مجازی‌مان را با حدودی که در دنیای واقعی برای ارتباطاتمان قائلیم بسنجیم و سعی کنیم اختلاف این حدود را به حداقل برسانیم. یعنی سعی کنیم رفتار واقعی‌مان را ملاک قرار دهیم و رفتار مجازی‌مان بازتر از رفتاری که با محیط پیرامون خود داریم نباشد.

اگر در دنیای واقعی تا به حال با هیچ نامحرمی هم‌کلام نشده‌ایم، چت با نامحرم در اینترنت برای شخص خودمان یک نوع هنجارشکنی به حساب می‌آید.

اگر در زندگی دوست نداریم کسی عکس هر چند با حجابمان را داشته باشد، با گذاشتن تصویرمان در پروفایل، برخلاف عرف خودمان عمل کرده‌ایم و این عمل ممکن است به لغزش‌های عملی منجر شود.

برای آشنایی عملی‌تر با احکام فضای مجازی در ادامه با ما همراه باشید.

الف) فیلم و عکس نامحرم

س ۱۱۸۳. نگاه کردن به تصویر زن نامحرم و بدون پوشش چه حکمی دارد؟ نگاه کردن به صورت زن در تلویزیون چه حکمی دارد؟ آیا بین زن مسلمان و غیرمسلمان و بین پخش آن به طور مستقیم و یا غیر مستقیم تفاوتی وجود دارد؟

ج. نگاه کردن به تصویر زن نامحرم، حکم نگاه کردن به خود زن نامحرم را ندارد، بنا بر این اگر نگاه از روی لذت نبوده و خوف افتادن به گناه نباشد و تصویر هم متعلق به زن مسلمانی که بیننده آن را می‌شناسد نباشد، اشکال ندارد و بنا بر احتیاط واجب نباید به تصویر زن نامحرم که به طور مستقیم از تلویزیون پخش می‌شود، نگاه کرد ولی در پخش غیرمستقیم تلویزیونی اگر ریبه و خوف افتادن به گناه نباشد، نگاه کردن اشکال ندارد.

س ۱۱۸۴. مشاهده برنامه‌های تلویزیونی که از ماهواره دریافت می‌شوند، چه حکمی دارد؟ اگر ساکنان استان‌های مجاور دولت‌های خلیج فارس برنامه‌های تلویزیونی آن دولت‌ها را مشاهده کنند، حکم آن چیست؟

ج. از آن جا که برنامه‌هایی که توسط ماهواره‌های غربی پخش می‌شوند و همچنین برنامه‌های تلویزیونی بیشتر دولت‌های مجاور، دربردارنده آموزش افکار گمراه کننده و تحریف حقایق و لهو و فساد هستند و غالباً مشاهده آن‌ها باعث گمراهی و فساد و ارتکاب کارهای حرام می‌گردد، بنابراین دریافت و دیدن آن‌ها جایز نیست.

س ۱۱۸۸. آیا دیدن تصاویر زنان برهنه و نیمه برهنه در فیلم‌های سینمایی و غیر آن، در صورتی که آنان را نشاناسیم، جایز است؟

ج. نگاه کردن به فیلم‌ها و تصاویر، حکم نگاه کردن به اجنبی را ندارد و در صورتی که از روی شهوت و ریبه نباشد و مفسده‌ای هم بر آن مترتب نشود، شرعاً اشکال ندارد ولی با توجه به این که دیدن تصویر برهنه‌ای که شهوت برانگیز است، غالباً از روی شهوت بوده و به همین

دلیل مقدمه ارتکاب گناه می‌باشد، بنابراین دیدن آن‌ها حرام است.

س ۱۱۹۳. بعضی از جوانان به تصاویر مستهجن نگاه می‌کنند و برای کار خود توجیهات ساختگی ارائه می‌دهند، حکم آن چیست؟ و اگر دیدن این تصاویر مقداری از شهوت انسان را تسکین دهد و در جلوگیری از ارتکاب حرام مؤثر باشد، چه حکمی دارد؟

ج. اگر نگاه کردن به آن تصاویر به قصد ریه باشد و یا انسان بداند که منجر به تحریک شهوت او می‌شود و یا خوف ارتکاب گناه و مفسده باشد، در این صورت نگاه کردن به آن‌ها حرام است و این که به خاطر آن انسان به حرام دیگری نمی‌افتد، مجوز ارتکاب فعلی که شرعاً حرام است، نمی‌باشد.

س ۱۱۹۵. با توجه به کیفیت فیلم‌ها (خارجی یا داخلی) و موسیقی که از تلویزیون جمهوری اسلامی پخش می‌شود، دیدن و گوش دادن به آن‌ها چه حکمی دارد؟

ج. اگر افراد شنونده و بیننده تشخیص دهند موسیقی که از رادیو و تلویزیون پخش می‌شود از نوع موسیقی لهوی مناسب با مجالس لهو و گناه است و یا دیدن فیلمی که از تلویزیون پخش می‌شود، مفسده دارد، دیدن و شنیدن آن‌ها برای آنان جایز نیست و مجرد پخش از رادیو و تلویزیون حجت شرعی برای جواز محسوب نمی‌شود.

س ۱۱۹۸. تلویزیون‌ها یا کانال‌های پخش مستقیم ماهواره‌ای یک سلسله برنامه‌های اجتماعی را به نمایش می‌گذارند که بیانگر مسائل اجتماعی جامعه غربی است و به ترویج افکار فاسدی از قبیل تشویق به اختلاط زن و مرد و ترویج روابط نامشروع می‌پردازند، به طوری که این برنامه‌ها بعضی از مؤمنین را نیز تحت تأثیر قرار داده است. دیدن آن‌ها برای کسی که احتمال تأثیرپذیری او می‌رود، چه حکمی دارد؟ آیا این حکم نسبت به کسی که آن برنامه‌ها را به قصد نقد و بیان نکات منفی آن‌ها و نصیحت مردم به ندیدن آن‌ها، می‌بیند، تفاوت دارد؟

ج. نگاه به این برنامه‌ها اگر از روی لذت بوده و یا خوف تأثیرپذیری و فساد، وجود داشته باشد، جایز نیست ولی مشاهده به قصد نقد و آگاه کردن مردم از خطرات و نکات منفی آن‌ها برای کسی که اهلیت آن را دارد و مطمئن است که از آن برنامه‌ها تأثیر نمی‌پذیرد و به

فساد نمی‌افتد، اشکال ندارد، البته اگر مقرراتی باشد باید رعایت شود.

س ۱۲۰۰. آیا دیدن فیلم‌های شهوت انگیز برای فرد متأهل جایز است؟

ج. اگر دیدن آن‌ها به قصد تحریک شهوت باشد و یا موجب تحریک آن شود، جایز نیست.

س ۱۲۰۵. مشاهده پنهانی فیلم‌ها و تصاویری که طبق قانون دولت اسلامی ممنوع هستند، اگر مفسده‌ای نداشته باشند، چه حکمی دارد؟ حکم آن‌ها نسبت به زن و شوهرهای جوان چیست؟

ج. با فرض ممنوع بودن، اشکال دارد.

(ب) ماهواره

س ۱۲۱۳. آیا خرید و نگهداری و استفاده از دستگاه گیرنده برنامه‌های تلویزیونی از ماهواره جایز است؟ و اگر دستگاه گیرنده مجانی به دست انسان برسد چه حکمی دارد؟

ج. دستگاه آنتن ماهواره‌ای از این جهت که صرفاً وسیله‌ای برای دریافت برنامه‌های تلویزیونی است که هم برنامه‌های حلال دارد و هم برنامه‌های حرام، حکم آلات مشترک را دارد. لذا خرید و فروش و نگهداری آن برای استفاده در

امور حرام، حرام است و برای استفاده‌های حلال جایز است. ولی چون این وسیله برای کسی که آن را در اختیار دارد زمینه دریافت برنامه‌های حرام را کاملاً فراهم می‌کند و گاهی نگهداری آن مفاسد دیگری را نیز در بر دارد، خرید و نگهداری آن جایز

نیست مگر برای کسی که به خودش مطمئن است که استفاده حرام از آن نمی‌کند و بر تهیه و نگهداری آن در خانه‌اش مفسده‌ای هم مترتب نمی‌شود. لکن اگر قانونی در این مورد وجود داشته باشد باید مراعات گردد.

س ۱۲۱۶. استفاده از آنتن ماهواره ای برای آگاهی از برنامه‌های علمی یا قرآنی و مانند آن که از طریق ماهواره توسط دولت‌های غربی یا کشورهای مجاور خلیج فارس و غیر آن‌ها پخش

می‌شوند چه حکمی دارد؟

ج. استفاده از این دستگاه برای دیدن و شنیدن برنامه‌های علمی یا قرآنی و مانند آن، هرچند فی نفسه مانعی ندارد، ولی به دلیل این که برنامه‌هایی که از طریق ماهواره توسط دولت‌های غربی و بیشتر کشورهای همسایه پخش می‌شوند، غالباً در بردارنده آموزش افکار گمراه‌کننده و تحریف حقایق و همچنین برنامه‌های

لهو و فساد هستند و حتی مشاهده برنامه‌های علمی یا قرآن از طریق آن‌ها موجب وقوع در فساد و ارتکاب حرام می‌گردد، بنابراین شرعاً استفاده از آنتن‌های مذکور برای دیدن آن برنامه‌ها حرام است مگر آن که برنامه‌های مفید علمی یا قرآنی محض باشند و مشاهده آن‌ها مستلزم هیچ فساد یا ابتلا به عمل حرامی نباشد، البته اگر قانونی باشد باید مراعات شود.

س ۱۲۱۷. شغل ما تعمیر دستگاه‌های گیرنده برنامه‌های رادیو و تلویزیونی است، در این اواخر مراجعات زیادی برای نصب قطعات و تعمیر آنتن‌های ماهواره‌ای صورت می‌گیرد، تکلیف ما در این باره چیست؟ خرید و فروش قطعات آن‌ها چه حکمی دارد؟

ج. اگر از این دستگاه برای امور حرام استفاده شود که غالباً همینطور است و یا شما علم داشته باشید به این که کسی که قصد تهیه آنتن ماهواره‌ای را دارد، برای امور حرام از آن استفاده می‌کند، خرید و فروش و نصب قطعات و راه اندازی و تعمیر و فروش قطعات آن جایز نیست.

منبع: بر اساس اجوبه الاستفتائات مقام معظم رهبری «مد ظله»

سایر احکام فضای مجازی

نظر مراجع مختلف در مورد ماهواره

۱. آیت‌الله مکارم شیرازی: با توجه به این که غالب برنامه‌های آن فاسد است و اثرات منفی در پی دارد و در هر خانه‌ای وارد شود غالباً از آن سوء استفاده خواهد شد، استفاده از آن

جایز نیست.

۲. **آیت‌الله وحید خراسانی:** اگر فایده حلال آن زیاد باشد که عرفاً از آلات لهو به حساب نیاید، خرید، فروش، نصب و راه‌اندازی آن جایز است؛ ولی خرید و فروش یا نصب و راه‌اندازی برای استفاده حرام آن به فتوا حرام می‌باشد و اگر فایده‌های حلال آن کم باشد به‌طوری‌که عرفاً از آلات لهو به حساب می‌آید، خرید، فروش، نصب و راه‌اندازی آن جایز نیست و بنابر احتیاط واجب باید آن را از بین برد ولو به تغییر دادن هیات آن مثل این‌که آن را بشکنند.

۳. **آیت‌الله بهجت:** با وجود فساد، استفاده از آن و خرید و فروش آن جایز نیست.

۴. **آیت‌الله فاضل‌لنکرانی:** اولاً با توجه به آن‌چه مطلعین اظهار می‌دارند، برنامه‌های ماهواره اکثراً موجب شیوع فحشا و منکر، به‌ویژه در رابطه با نسل جوان است. لذا خرید و نصب آنتن‌های ماهواره‌ای جایز نیست. ثانیاً صرف استفاده از برنامه‌ها اگر خارج از برنامه‌های فوق‌الذکر باشد و موجب انحراف اخلاقی یا اعتقادی و... نباشد، مانعی ندارد. ثالثاً اگر استفاده بزرگ‌ترها در همان محدوده‌ای باشد که در جواب دوم ذکر شد مانعی ندارد ولی در عین حال عدم جواز خرید و نصب به قوت خود باقی است.

۵. **آیت‌الله شبیری‌زنجانی:** اگر خوف وقوع در گناه یا ترتب مفسده‌ای دیگر در آن نباشد، فی‌حد نفسه اشکالی ندارد. اگر قانونی در این زمینه وجود دارد بنابر احتیاط رعایت شود.

۶. **آیت‌الله میرزا جواد تبریزی:** چنان‌چه نگاه کردن آن باعث تهییج شهوت بر حرام یا ترویج فساد در جامعه باشد، جایز نیست و در غیر این صورت باید مراعات مقررات و قوانین شود.

۷. **آیت‌الله صافی گلپایگانی:** در مورد استفاده از ماهواره‌ها و سایت‌های خبری که در واقع شبکه‌های بیگانه آن‌ها را ترتیب داده و بر جوامع اسلامی مسلط کرده‌اند، باید گفت چون غالباً اطلاعات آن‌ها مسموم است و اگر خبر صحیحی هم در دسترس بینندگان‌شان و مخاطبان‌شان قرار دهند، در راستای اهداف استعماری و گمراه‌کردن (مردم) و ایجاد فتنه و تفرق است. به همین خاطر استفاده از چنین شبکه‌هایی جایز نیست.

۸. **آیت‌الله علوی گرگانی:** چنانچه از این دستگاه برای گرفتن کانال‌های مجازی که اشکال شرعی ندارند، استفاده شود خرید و نگهداری و استفاده از آن نیز مانعی ندارد.

۹. آیت‌الله مظاهری: جایز نیست.

۱۰. آیت‌الله نوری‌همدانی: خرید و فروش و نگهداری آن جایز نیست.

اینترنت (سایر مراجع)

آیت‌الله مکارم شیرازی: با توجه به این‌که اینترنت قابل استفاده صحیح و ناصحیح است و مطالب خوب و بد دارد از ابزار مشترک محسوب می‌شود و چنان‌چه از آن استفاده‌ای مشروح کنند اشکالی ندارد و خرید و فروش ابزار آن جایز است.

چت کردن (سایر مراجع)

۱. آیت‌الله بهجت: با توجه به این‌که ارتباط دختر و پسر نامحرم، بدون ضرورت چه از طریق تلفن و موبایل باشد یا از طریق شبکه اینترنت و چت و چه از راه‌های دیگر باشد، غالباً منشأ فساد است جایز نیست و اگر صحبت‌ها تحریک‌کننده باشد، حرام است. تجربه‌های مکرر نشان داده که رابطه‌های دختران و پسران، دام‌های شیطان است و پیامدهای منفی هم دارد. همچنین صحبت کردن‌های غیر ضروری با نامحرم از مناسب‌ترین جایگاه‌های نفوذ شیطان است. ممکن است ناخودآگاه انسان را به روابط غیراخلاقی سوق می‌دهد.

البته اگر برای ارتباط و صحبت کردن با نامحرم ضرورتی در بین باشد، مانند: سؤال کردن مسائل شرعی از نامحرم و امثال این مورد، و قصد لذت و شهوت هم در بین نباشد و مفسده هم نداشته باشد، اشکال ندارد؛ ولی به شرط آن‌که این نوع ارتباط نیز دوامدار نباشد.

۲. آیت‌الله مکارم شیرازی: چت کردن اشکال ندارد؛ مگر این‌که این کار باعث ایجاد مفسده و ارتکاب گناه شود که در این صورت چت کردن اشکال دارد.

۳. آیت‌الله مظاهری: ارتباط بین دختر و پسر در کلاس و چت و یا به صورت تلفنی اگر در حد رد و بدل کردن صحبت‌های معمولی و علمی باشد و باعث ایجاد مفسده و به گناه افتادن طرفین نشود، اشکال ندارد ولی دوستی صمیمی که معمولاً باعث ایجاد مفسده می‌شود

جایز نیست.

۴. آیت‌الله لنکرانی: چت کردن فی نفسه اشکالی ندارد ولی ارتباط با نامحرم اگر با قصد شهوت و یا ترس افتادن به حرام باشد و یا باعث مفسده شود جایز نبوده و حرام است، در غیر این صورت اشکال ندارد. البته در این زمینه باید بدانید که بسیار بعید است دو جوان بتوانند از شهوت یا ریه به دور بوده یا به دور بمانند.

۵. آیت‌الله سیستانی: ارتباط زن و مرد نامحرم از راه ارسال پیام‌های نوشتاری و یا گفتاری جایز نیست مگر به همان مقدار که به طور مستقیم جایز است. شایسته نیست زن طوری رفتار کند که شک و شبهه شوهر را برانگیزد و همچنین است حکم فرزندان نسبت به پدر و مادر، بلکه در بعضی از موارد این کار حرام است، مانند این که رفتار زن به طوری شبهه‌انگیز باشد که از نظر عقلاً با رعایت حقوق شوهر، منافات داشته باشد، یا رفتار فرزند موجب اذیت پدر و یا مادر از جهت شفقت و دلسوزی برای فرزند باشد. اگر رفع مشکل متوقف بر اطلاع شوهر یا پدر و یا مادر از محتوای پیام‌های ارسالی و دریافتی باشد در صورتی که محذوری در پی نداشته باشد، متعین است.

برخی از افراد گرفتار رفتار غیراخلاقی می شوند و واقعاً رفتار خود را غیراخلاقی نمی دانند چون نزد خود توجیهات مقبولی دارند، در حالی که ریشه این امر ناآگاهی از احکام شرعی است. از نظر شرع ما باید مسائل شرعی را که معمولاً در دنیای واقعی و فضای مجازی به آن نیازمندیم، یاد بگیریم تا واجبی (مثل امر به معروف و نهی از منکر و...) را ترک نکنیم و کار حرامی (مثل مشاهده فیلم جنسی به قصد مهار شهوت و...) مرتکب نشویم. برخی از سؤالاتی که ندانستن آن سبب ارتکاب گناه در فضای مجازی می شود را یاد بگیریم:

فیلم مبتذل

سؤال: دیدن فیلم های آموزشی (غیر ضروری) یا جست وجوی اینترنتی که شامل برخی صحنه های مهیج است، چه حکمی دارد؟

همه مراجع (به جز آیت الله سیستانی و آیت الله تبریزی): نگاه به این فیلم ها و صحنه ها

- که مهیج و شهوت برانگیز است - جایز نیست.

آیت الله سیستانی: نگاه به این فیلم ها و صحنه ها با قصد لذت، حرام است و بنابر احتیاط واجب بدون قصد لذت و ترس افتادن به حرام نیز جایز نیست.

آیت الله تبریزی: نگاه به این فیلم ها که باعث تحریک شهوت بر حرام و یا ترویج فساد در جامعه می شود، جایز نیست.

عکس و فیلم بی حجاب زن نامحرم

سؤال: آیا نگاه به فیلم با نگاه به عکس زن نامحرم بی حجاب، تفاوت دارد؟

همه مراجع (به جز آیت الله تبریزی و آیت الله خامنه ای): بین فیلم و عکس تفاوتی در حکم نیست و فیلم همان عکس متحرک است.

آیت الله تبریزی: بین فیلمی که به طور غیرمستقیم و غیر زنده پخش می شود و عکس تفاوتی در حکم نیست؛ ولی نگاه به فیلم زنده، حکم نگاه به شخص را دارد و با عکس فرق می کند.

آیت الله خامنه ای: بین فیلمی که به طور غیرمستقیم و غیرزنده پخش می شود و عکس تفاوتی در حکم نیست؛ ولی نگاه به فیلم زنده بنابر احتیاط واجب حکم نگاه به شخص را دارد و با عکس فرق می کند. با استفاده از منابع «پخش زنده و غیر زنده» آمده است.

نگاه به عکس و فیلم زن ناشناس

سؤال: نگاه مرد به عکس و فیلم بی حجاب زن ناشناس، چه حکمی دارد؟

همه مراجع: اگر بدون قصد لذت و ترس افتادن به گناه باشد و مفسده ای در بین نباشد، اشکال ندارد.

دیدن زن بی حجاب از دوربین وب

سؤال: آیا در چت با نامحرم در اینترنت، می توان به چهره بی حجاب او که از دوربین کامپیوتری مشاهده می شود، نگاه کرد؟

همه مراجع (به جز آیت الله خامنه ای و آیت الله تبریزی): اگر بدون قصد لذت و ترس افتادن به حرام باشد و باعث مفسده نشود، اشکال ندارد.

آیت الله خامنه ای: بنابر احتیاط واجب، نگاه به آن [هر چند باعث مفسده نیز نشود] جایز نیست.

آیت الله تبریزی: نگاه به آن [هر چند باعث مفسده نیز نشود] جایز نیست.

منبع بخش سایر احکام فضای مجازی

مجموعه کتاب های احکام شرعی نوشته سید مجتبی حسینی، نشر دفتر نشر معارف به نقل از ماهنامه قدر، شماره ۶۶

فصل (۲)

سبک زندگی اسلامی ایرانی در فضای مجازی

حقوق والدین بر فرزندان

حقوق فرزندان بر والدین

تحلیل سوالات رهبر معظم انقلاب

فضای مجازی یک امکان و قابلیت نوظهور است که جذابیت‌های زیادی را برای همگان علی‌الخصوص جوانان ایجاد کرده است و تأثیرات زیادی را بر روی سبک و روش‌های زندگی استفاده‌کنندگان از آن گذاشته است. این فضا مرزهای جغرافیایی و باورها و ارزش‌ها را تغییر داده و جزئی از محیط واقعی زندگی انسان‌ها شده است. با توجه به تسلط فرهنگی حاکمان و سازندگان این محیط وسیع باید دید که سبک زندگی اسلامی ایرانی در این فضا چه جایگاهی دارد.

حقوق فرزندان بر والدین

این امر بر کسی پوشیده نیست که اسلام نهایت احترام و ارزش را برای والدین در نظر گرفته است و حتی نگاه خشم‌آلود به آنان باعث عدم قبول شدن نماز به درگاه خداوند متعال می‌شود و هر کس بر حسب ایمان و اعتقاد و شخصیت خود سعی می‌کند شأن پدر و مادر را بشناسد و حقوقشان را ادا کند. اما در این بین این پرسش مطرح می‌شود که: حقوق فرزندان چه می‌شود؟ آیا پدر و مادر تنها به دلیل نقش واسطه بودن و وسیله بوجود آمدن فرزندی که در بوجود آمدن خود هیچ نقشی نداشته، هیچ مسئولیت دیگری ندارند؟ آیا قرآن کریم در میان آن همه سفارش که به فرزندان نسبت به والدین دارد آیا حقوقی را هم برای فرزندان قائل می‌شود که بر عهده والدین خود باشد؟

آیات متعددی از قرآن کریم، حقوق فرزندان بر والدین را به صراحت و اشاره بیان کرده و ما به صورت مختصر، برخی از آیات را بیان می‌کنیم:

۱. همه فرزندان، هدیه خدا هستند و باید خدای رزاق را بدین جهت شاکر بود:

”يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ إِنَآثًا وَ يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ الذَّكَوْرَ“ (سوره شوری/ ۴۹)

خداوند به هر کس بخواهد دختر هدیه می‌دهد و به هر کس بخواهد پسر می‌بخشد.

۲. تشویق مادر در شیر دادن به نوزاد تا دو سال:

”وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ“ (سوره بقره/۲۳۳)

مادران، فرزندان خود را تا دو سال تمام شیر بدهند.

۳. وجوب حفظ جان فرزند و حرمت کشتن او به خصوص به علت فقر:

”وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا“ (سوره اسراء/۳۷)
از بیم تنگدستی فرزند خود را نکشید؛ ماییم که به آنها و شما روزی می‌بخشیم؛ آری کشتن آن‌ها خطا و گناهی بزرگ است.

۴. تلاش برای نجات فرزندان از خطرهای جانی و اخلاقی:

”وَنَادَى نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ“ (سوره هود/۴۲)

آن کشتی ایشان را در میان موجی کوه آسا می‌برد و نوح پسرش را که در کناری بود بانگ زد ای پسرک من با من سوار شو و با کافران مباش.

در حالی که سیل همه جا را فرا گرفته حضرت نوح در کشتی نجات بود، یک لحظه از وضعیت فرزندش غافل نشد و برای نجات جسم او از غرق شدن و جان او از کفر، خطاب به او آیه ذکر شده را بیان فرمود.

۵. مراقبت بر نماز خواندن فرزندان:

”وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا“ (سوره طه/۱۳۲)

خانواده (زن و فرزندان) خود را به نماز فرمان ده و خود بر آن شکیبا باش.

”يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ“ (سوره لقمان/۱۷)

حضرت لقمان به فرزندش گفت: پسر من نماز را به پادار.

۶. اصلاح و رشد گرایش‌های اعتقادی فرزند با پند و اندرز:

حضرت لقمان برای انجام دادن وظایف اعتقادی خود در برابر فرزندش نکات مهمی درباره توحید الهی و معاد برای او بیان می‌کند؛ از جمله می‌فرماید:

”وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ؛ (سوره لقمان/۱۳)

هنگامی که لقمان به پسر خویش در حالی که او را اندرز می‌داد گفت: ای پسرک من، به خدا شرک میاور که به راستی شرک ستمی‌بزرگ است.”

والدین وظیفه دارند که اصول اعتقادی را به درستی بیاموزند و به فرزندان‌شان آموزش دهند و برای تربیت فرزندان خود بهتر است از زبان عمل بهره گیرند که فصیح‌ترین زبان عمل است نه اینکه خود به هر کار ناشایستی دست بزنند و بعد فرزند خود را از آن بر حذر دارند مثلاً: پدر که سیگار می‌کشد هر چقدر فرزندش را از این امر باز دارد تأثیری نخواهد داشت.

۷. آموزش احکام شرعی:

”يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاضْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ“ (سوره لقمان/۱۷)

ای پسرک من، نماز را به پای دار و به کار پسندیده امر کن و از کار ناپسند و حرام نهی نما و بر آسیمی که بر تو وارد می‌شود صبر کن.”

در این آیه، حضرت لقمان فرزندش را با وظایف و احکام فردی و اجتماعی آشنا می‌نماید.

۸. آموزش رفتارها و روحیات صحیح اخلاقی:

حضرت لقمان در آیات ۱۸ و ۱۹ سوره لقمان چند نکته اخلاقی مهم را به فرزندش گوشزد می‌کند و ضرورت مراقبت پدر را نسبت به رفتارها و روحیات اخلاقی فرزندش آشکار می‌سازد:

– نسبت به مردم بی اعتنا نباش و روی از آنان مگردان:
”وَلَا تُصَغِّرْ حَدَّكَ لِلنَّاسِ“

- مغرورانه بر روی زمین راه مرو: "وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا"

- در راه رفتن اعتدال را رعایت کن: "وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ"

- در سخن گفتن نیز اعتدال را رعایت کن و با صدای بلند حرف مزین: "وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ"

۹. مشورت کردن با فرزندان و توجه به دیدگاه‌های آنان:

پس از آنکه حضرت موسی از مجازات فرعون می‌گریزد و به قریه حضرت شعیب می‌رسد، به دختران آن حضرت در بالا کشیدن آب از چاه کمک می‌کند. آنگاه یکی از دختران حضرت شعیب، داستان را برای پدر تعریف می‌کند. بدین سبب آن حضرت، موسی را به خانه دعوت می‌کند و سپس با دختران جوان خود مشورت می‌کند که با این جوان چه رفتاری کنیم؟ قرآن سخن یکی از دختران را چنین نقل میکند:

"قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ؛ (سوره قصص/آیه ۲۶)

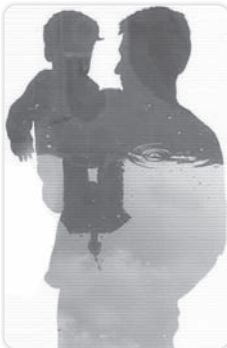
یکی از دو دختر گفت: ای پدر، او را استخدام کن، چرا که بهترین کسی است که استخدام می‌کنی، هم نیرومند و هم در خور اعتماد است." حضرت شعیب، پیشنهاد دخترش را می‌پذیرد.

این قطعه از داستان، قرآنی نشان می‌دهد که چگونه حضرت شعیب با آنکه خود پیامبر بود و می‌توانست بهترین تصمیم را بگیرد، به دختران خود شخصیت داد و با مشورت آنان، درباره حضرت موسی تصمیم گرفت. متأسفانه در این روزگار تعصب بی جایی برخی والدین و خودرأیی در امور خانوادگی باعث گریزان شدن فرزندان از کانون خانواده و به بیراهه رفتن‌شان می‌شود.

۱۰. پرهیز از افراط در محبت:

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ؛ (سوره منافقون/۹)

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! مبادا اموال و فرزندان، شما را از یاد خدا غافل گرداند و هر کسی چنین کند از زیان‌کاران است."

این آیه، مسلمانان را از محبت و علاقه زیاد به مال و فرزند که از یاد خدا غافل شوند، برحذر می‌دارد.

دغدغه‌های والدین و انتظارات فرزندان

۱۱. توجه به آینده فرزندان و امنیت آنها:

"وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ؛ (سوره ابراهیم/۳۵)
یاد کن هنگامی را که ابراهیم گفت: پروردگار، این شهر را ایمن گردان و مرا و فرزندانم را از پرستیدن بت‌ها دور دار."

این آیه نگرانی حضرت ابراهیم را از آینده فرزندانش بیان می‌کند. وی از خداوند برای فرزندانش امنیت، سلامت جسمی و اخلاقی را درخواست می‌کند.

۱۲. برخورد دوستانه پدر و مادر با فرزند به گونه ای که او اسرار خود را به آنها بگوید:

آیه چهارم سوره یوسف از روابط بسیار نزدیک و صمیمانه حضرت یوسف با پدرش حکایت می‌کند؛ به گونه‌ای که حضرت یوسف خواب عجیب و پر رمز و راز خود را تنها برای پدرش نقل می‌کند. "إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبْنَيْهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ. (سوره یوسف/۴)

(به خاطر بیاور) هنگامی را که یوسف به پدرش گفت: «پدرم! من در خواب دیدم که یازده ستاره، و خورشید و ماه در برابر من سجده می‌کنند!"

۱۳. فراهم آوردن زمینه مناسب برای بازی و گردش فرزندان:

هنگامیکه برادران حضرت یوسف از پدرشان درخواست می‌کنند که آن حضرت را به بازی و گردش (یرتع و یلعب) ببرند پدر، آنان را از این کار منع نمی‌کند؛ تنها نگرانی خودش را از وجود حوادث احتمالی اظهار می‌نماید. این جملات نشان می‌دهد که حضرت یعقوب به عنوان یک پدر نسبت به این حق فرزندش آگاهی داشته و از آن استقبال کرده است. آیه مورد نظر چنین است:

”أَرْسَلَهُ مَعَنَا غَدًا يَزْتَعِ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ. (سوره یوسف/۱۲)

فردا او را با ما (به خارج شهر) بفرست، تا غذای کافی بخورد و تفریح کند؛ و ما نگهبان او هستیم!“

فرزندان در سن بلوغ

۱۴- سرزنش فرزندان در برابر سهل انگاری‌ها:

در آیات ۱۸ و ۸۳ سوره یوسف، جمله یکسانی از حضرت یعقوب خطاب به فرزندان نقل می‌شود. ایشان در برابر کوتاهی فرزندان در مراقبت از حضرت یوسف و برادرش بنیامین خطاب به آنها می‌گوید: ”بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَفْراً فَصَبِّرْ جَمِيلٌ“؛ چنین نیست که می‌گویید، بلکه نفس شما امری را به اشتباه برای شما آراسته است.“

گرچه داستانی که آنان برای کشته شدن حضرت یوسف ساخته بودند دروغ بود و جریانی را که درباره بنیامین و سرقت جام به دست وی نقل می‌کردند حقیقت داشت (حداقل به خیال خودشان) اما در هر دو مورد دچار شتاب‌زدگی و اشتباه در تصمیم‌گیری شده بودند و امری را که نادرست بود، درست پنداشته بودند. در چنین شرایطی است که حضرت یعقوب تذکر لازم را به آن‌ها داده، با سرزنش آنان و مذمت کار نادرست‌شان، وظیفه پدری خود را در برابرشان انجام می‌دهد.

۱۵- پذیرش قول و تعهد فرزندان (حتی در مواردی که قبلاً تخلف کرده باشند):

آیات ۱۴ و ۶۶ سوره یوسف از پیمان‌سپاری فرزندان حضرت یعقوب به ایشان خبر می‌دهد. آیه ۱۴ درباره تعهد آنان به مواظبت از یعقوب در برابر گرگ‌ها و آیه ۶۶ درباره پیمان آن‌ها برای محافظت از جان بنیامین سخن می‌گوید. در هر دو مورد، حضرت یعقوب با قرار دادن شرایطی، قول و تعهد فرزندان را می‌پذیرد؛ با این که در مرحله دوم، سابقه بدقولی و پیمان شکنی نیز داشته‌اند؛ اما باز هم حضرت یعقوب قسم و پیمان آن‌ها را می‌پذیرد.

قرآن کریم با نقل این ماجرا، وظیفه پدران و مادران را در اعتماد به تعهدها و پیمان‌های فرزندان گوشزد می‌کند و بر تأثیر تربیتی این عمل در رشد و فضایل اخلاقی و اعتماد به نفس آن‌ها صحه می‌گذارد.

قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الدَّبُّ وَ نَحْنُ غَضَبَةٌ إِنَّآ إِذًا لَخَاسِرُونَ (۱۴)

قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُوا مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَن يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَيَّ مَا تَقُولُ وَكِيلٌ (۶۶)

۱۶. امیدوار کردن فرزندان به حل مشکلات:

هنگامی که برادران حضرت یوسف ناامیدانه از یافتن آن حضرت و نجات بنیامین سخن می‌گفتند و همه چیز را از دست رفته می‌دیدند، حضرت یعقوب دوباره آن‌ها را به مصر روانه کرد و از آنان خواست که از رحمت خدا ناامید نشوند که ناامیدی از رحمت بیکران الهی نشانه کفر و ناسپاسی است: "وَلَا تَيَاسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَيْئَاسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ" (سوره یوسف/ ۸۷)

این رفتار پسندیده حضرت یعقوب از وظیفه دائمی پدران در برابر فرزندان خود خبر می‌دهد. وظیفه‌ای که طی آن والدین و به خصوص پدر باید با القای روح امید و کوچک نمایی مشکلات، فرزندان خود را در پیمودن راه پر پیچ و خم زندگی یاری رساند.

۱۷. طلب بخشش گناهان (استغفار) برای فرزندان:

دعای پدر و مادر بیش از هر کس دیگر در حق فرزندان مستجاب می‌شود. بنابر روایات متعدد، خداوند متعال با دعای پدر و مادر، گناهان بسیاری را از فرزندان می‌بخشد؛ از این رو والدین موظفند که در صورت مشاهده آثار پشیمانی و توبه در رفتار و گفتار فرزندان برای آنان استغفار کرده، بخشش گناهان آنان را از خداوند متعال بخواهند. آیات ۹۷ و ۹۸ سوره یوسف درباره تقاضای برادران یوسف از پدر برای استغفار و پذیرش آن از سوی حضرت یعقوب حکایت می‌کند.

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ (۹۷)

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (۹۸)

حقوق فرزند بر والدین در کلام امیر المؤمنین علیه السلام

حق فرزند بر پدر این است که: نام نیکو برای او بگذارد، خوب تربیتش کند، و به او قرآن بیاموزد. (نهج البلاغه / حکمت ۳۹۹)

راستی اگر مسلمانان به این دستورالعمل‌های سعادت آفرین اسلام که از زبان امام معصوم تراوش کرده عمل کنند، و به حقوق هم احترام بگذارند، آیا جامعه اسلامی ما بهتر از این نخواهد بود؟

حقوق والدین بر فرزندان

از اربعین سلیمانی نقل شده که والدین را بر فرزند، هشتاد حق است: چهل تا در حال حیات ایشان و چهل تا در حال ممات آن‌ها. اما آن چهل که در حال حیات است، ده تا به تن، ده تا به زبان، ده تا به دل و ده تا به مال است.

آن ده که به تن است، عبارت است از:

۱. به آنان خدمت کند، زیرا حق تعالی فرموده است: (وَاحْضِرْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ) (سوره اسراء / ۲۴).

۲. حرمتشان را نگه دارد.

۳. جلو ایشان (با حالت زشت) ننشیند.

۴. فرمان آن‌ها را اگر شرع نهی نکرده، انجام دهد و از نهی‌شان، اگر واجب نیست، خودداری کند.

۵. روزه مستحبی را با اجازه آنان بگیرد.

۶. چون ظاهر شوند، برخیزد و تا اجازه ندهند ننشیند.

۷. بی رضای ایشان به سفر (غیر واجب عینی) نرود.

۸. در وقت راه رفتن، پشت سر آنان حرکت کند.

۹. همیشه با مهربانی به آنان بنگرد.
۱۰. همواره آماده خدمت کردن به آنان باشد.

اما آن ده حق که به زبان است، عبارت اند از:

۱. با آنان به نرمی سخن بگوید.
۲. صدای خود را بر آنها بلند نکند.
۳. گستاخی و پرچانگی نکند.
۴. آنان را به نام نخواند، بلکه مثلاً بگوید پدر جان، پدر بزرگوارم.
۵. سخن ایشان را قطع نکند.
۶. گفته ایشان را رد نکند.
۷. به امر و نهی، آنان را خطاب نکند.
۸. همیشه آنان را دعا کند.
۹. به آن دو اُف نگوید و روی خود را از آنان بر نگرداند.
۱۰. با ایشان مؤذبانه سخن بگوید.

اما آن ده چیز که به دل است، عبارت اند از:

۱. همیشه نسبت به آن دو نرم دل باشد و ترحم کند.
۲. همواره آنان را دوست بدارد، اگر چه از حیث اقتصادی در مضیقه باشند.
۳. به شادی آنان شاد باشد.
۴. در غم آن دو شریک و غمخوارشان باشد.
۵. با دشمنان آنها دوستی نکند که آن دو می‌رنجند.
۶. از بدگویی یا کج خویی آنان نرنجد.
۷. اگر به او ستم کردند، بر آنان خشم نگیرد، حتی اگر او را زدند، دستشان را ببوسد.

- « الزامات آپارتمان نشینی چیست، آیا رعایت می‌شود؟
- « الگوی تفریح سالم کدام است؟
- « آیا در معاشرت‌های روزانه، همیشه به هم راست می‌گوییم؟
- « دروغ چقدر در جامعه رواج دارد؟
- « علت برخی پرخاش‌گری‌ها و نابردباری‌ها در روابط اجتماعی چیست؟
- « طراحی لباس‌ها و معماری شهرها چقدر منطقی و عقلانی است؟
- « آیا حقوق افراد در رسانه‌ها و در اینترنت رعایت می‌شود؟
- « چقدر وجدان کاری و انضباط اجتماعی داریم؟
- « توجه به کیفیت در تولیدات داخلی چقدر است؟
- « چرا برخی حرف‌ها و ایده‌های خوب در حد حرف و رؤیا باقی می‌ماند؟
- « ساعات کار مفید در دستگاه‌ها چرا کم است؟
- « علت بروز بیماری خطرناک قانون‌گریزی در برخی افراد و بعضی بخش‌ها چیست؟
- « چه کنیم ریشه ربا قطع شود؟
- « آیا حقوق متقابل زن و شوهر و فرزندان در خانواده‌ها بطور کامل رعایت می‌شود؟
- « چرا مصرف‌گرایی، برای برخی افتخار شده است؟
- « و چه کنیم تا زن هم کرامت و عزت خانوادگی‌ش حفظ شود و هم بتواند وظایف اجتماعی خود را انجام دهد؟

ایشان فرمودند: ده‌ها سؤال و مسئله اساسی دیگر نیز وجود دارد که همه آنها با سبک و فرهنگ زندگی مرتبطند و به علت اهمیت این مسائل در زندگی انسان است که قضاوت در مورد یک تمدن با توجه به پیشرفت آن در بخش سبک و فرهنگ زندگی صورت می‌پذیرد.

بررسی سوالات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

ما در این نوشتار چند پرسش را که با موضوع آسیب شناسی فضای مجازی مربوط می‌شود

؟ آیا حقوق افراد در رسانه‌ها و در اینترنت رعایت می‌شود؟

دنیای رسانه، نمونه کوچکی از فضای اجتماعی رایج در هر جامعه‌ای است. مثلاً در جامعه‌ای که مردم زیاد به همدیگر دروغ می‌گویند، نباید انتظار داشت که خروجی رسانه‌ها در آن کشور، انتشار اخباری سراسر حقیقی و واقعی باشد. یا در جامعه‌ای که شهروندان به حقوق یکدیگر احترام نمی‌گذارند، توقع زیاده‌خواهانه است که اگر انتظار داشته باشیم فعالان رسانه‌ها که بخش

جدانپذیری از مردم همان جامعه هستند، همواره به حقوق شهروندان احترام بگذارند. اگر اینترنت را هم زیرمجموعه‌ای از فضای گسترده رسانه‌ها به حساب بیاوریم، این گونه آسیب‌های اجتماعی در فضای مجازی صدچندان مصداق دارد. درست است که در دنیای مجازی هم، شبیه دنیای واقعی برای معترضان به حقوق دیگران، قوانین بازدارنده و مجازات‌هایی در نظر گرفته می‌شود، اما چه بهتر است که برای حفظ حقوق خود در فضای مجازی، ابتدا از خودمان شروع کنیم. به طور مثال، وقتی فردی به طور خودخواسته، اطلاعات و عکس‌های زندگی شخصی‌اش را در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی منتشر می‌کند، باید در نظر داشته باشد که این اطلاعات شخصی در دسترس همگان قرار می‌گیرد و در نتیجه احتمال این که افرادی پیدا شوند که از همین اطلاعات سوءاستفاده کنند، دور از ذهن نخواهد بود. حتی نویسندگان نیز از عدم رعایت حقوق خود در این فضا نگرانند. زمانی که یک نویسنده کتابی را تالیف می‌کند در کمترین زمان، تالیفات و زحمات او بر روی سایت‌های اینترنتی منتشر می‌شود و همگان از آن کپی برداری نموده و دیگر سراغ نسخه اصلی نمی‌روند و این ضربه بزرگی به نویسنده و ناشر یک کتاب یا یک مقاله می‌باشد. یا کسی که نرم افزاری را طراحی کرده و سال‌ها برای آن وقت، هزینه و عمر خود را صرف کرده به یکباره نرم افزار خود را رایگان در دسترس عموم می‌بندد. پس اینجاست که باید به خود

فصل (۳)

امنیت در فضای مجازی

مولفه های امنیت در فضای مجازی

هک چیست؟

فیشینگ

هک تلگرام

توصیه های پلیس فتا

جرایم رایانه ای

پدافند غیرعامل

پیشگفتار

مهمترین مزیت و رسالت شبکه‌های رایانه ای، اشتراک منابع سخت افزاری و نرم افزاری و دستیابی سریع و آسان به اطلاعات است. کنترل دستیابی و نحوه استفاده از منابعی که به اشتراک گذاشته شده‌اند، از مهم‌ترین اهداف یک نظام امنیتی در شبکه است. با گسترش شبکه‌های رایانه‌ای (خصوصاً اینترنت)، نگرش نسبت به امنیت اطلاعات و سایر منابع به اشتراک گذاشته شده، وارد مرحله جدیدی گردیده است. در این راستا لازم است که هر سازمان برای حفاظت از اطلاعات ارزشمند خود، به یک راهبرد خاص پایبند باشد و براساس آن، نظام امنیتی را اجرا نماید. نبود نظام مناسب امنیتی، بعضاً پیامدهای منفی و دور از انتظاری را به دنبال دارد. توفیق در ایمن سازی اطلاعات، منوط به حفاظت از اطلاعات و نظام‌های اطلاعاتی در مقابل حملات است؛ بدین منظور از سرویس‌های امنیتی متعددی استفاده می‌گردد. سرویس‌های انتخابی باید پتانسیل لازم در خصوص ایجاد یک نظام حفاظتی مناسب، تشخیص به موقع حملات و واکنش سریع را داشته باشند. بنابراین می‌توان محور راهبردی انتخاب شده را بر سه مؤلفه حفاظت، تشخیص، و واکنش استوار نمود. حفاظت مطمئن، تشخیص به موقع و واکنش مناسب، از جمله مواردی هستند که باید همواره در ایجاد یک نظام امنیتی رعایت شود.

امنیت چیست؟

امنیت یکی از شاخصه‌های مهم در زندگی هر انسانی است. که در بعضی از مواقع از تغذیه نیز مهم‌تر جلوه می‌کند. نگاهی کوتاه به جنگ هشت ساله و یا جنگ در کشورهای منطقه این مسئله را ثابت می‌نماید. اما امنیت اطلاعات مهم‌ترین رکن زندگی در دهه گذشته و دهه‌های آینده می‌باشد. هر کشوری اطلاعات بیشتری از کشور دیگر در اختیار داشته باشد موفق‌تر است. به عنوان مثال چند سال گذشته غربی‌ها در کشور ما ویروس استاکس نت را ارسال و فعال کردند تا باعث خرابی تاسیسات زیر بنایی و از بین بردن اطلاعات حیاتی کشور و دزدی اطلاعات شود. کشور ما نیز با پیش بینی این وقایع چند سال گذشته سازمان پدافند غیر عامل را تشکیل داد تا با دزدی و شنود اطلاعات و... مقابله شود.

پدافند غیر عامل چیست؟

پدافند غیرعامل اقداماتی است که موجب کاهش ضرر و زیان در مقابل عملیات‌های خصمانه هواپیماهای دشمن و تهدیدات خارجی گشته و با هزینه کمتر و بکارگیری ترفند و شیوه‌های غیر مسلحانه نظیر: استتار اختفا و ایجاد سرپناه برای تاسیسات مهم و استراتژیک انجام می‌شود، در این نوع پدافند از هیچگونه سلاحی استفاده نمی‌شود. همچنین پدافند غیرعامل، شامل تمامی طرح ریزی‌ها و اقداماتی است که موجب کاهش آسیب پذیری‌ها، افزایش پایداری ملی، تداوم فعالیت دستگاه‌های نظامی در مقابل تهدیدات خارجی گردیده و مستلزم به کارگیری سلاح نیست.

(پدافند غیرمسلحانه) (سازمان پدافند غیرعامل، ۱۳۸۵)

هدف از پدافند غیرعامل، استمرار فعالیت‌های زیربنایی، تأمین نیازهای حیاتی، تداوم خدمت رسانی عمومی و تسهیل اداره کشور در شرایط تهدید و بحران تجاوز خارجی و حفظ بنیه دفاعی علی‌رغم حملات خصمانه و مخرب دشمن و کاستن آسیب پذیری مستحدثات و تجهیزات حیاتی و حساس کشور است. (سازمان پدافند غیرعامل، ۱۳۸۵)

طبق مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام، پدافند غیرعامل عبارت است از مجموعه اقدامات غیرمسلحانه که موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب پذیری، تداوم فعالیت‌های ضروری، ارتقاء پایداری ملی و تسهیل مدیریت بحران در مقابل تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن می‌گردد. (مجمع تشخیص مصلحت نظام، ۱۳۸۶)

هفت مولفه امنیتی در فضای مجازی

ورود به فضای مجازی با شرط حفظ این ۷ مورد امکان پذیر است:

- حفظ اطلاعات کاربر
- حفظ زیرساخت

- حفظ نفس (جسم)
- حفظ عقل (تصمیم گیری)
- حفظ مذهب و فرهنگ
- حفظ نسب (نسبت ها - خانواده - همسایه - اجتماع - دوست)
- حفظ مال

ذکر نمونه‌های سرقت اطلاعات

سرقت اطلاعات در سطح ملی و سازمانی

در سال‌های اخیر جاسوسی و شنود اطلاعات از طریق ویروس‌ها و بد افزارهای مختلفی انجام شده که از طریق اینترنت، درگاه‌های USB و نرم افزارهای کامپیوتری و موبایلی آلوده وارد کشور ما شدند که هم قابلیت شنود اطلاعات و هم قابلیت مختل کردن دستگاه‌ها و تاسیسات مختلف را داشته‌اند. از طرفی شرکت‌هایی

هستند که اقدام به جمع آوری داده‌های گوناگون از نهادهای مختلف کشور می‌کنند و از اینترنت، تلفن‌های هوشمند، شبکه‌های اجتماعی، پیام رسان‌های موبایلی و تمام ابزارهای موجود استفاده می‌کنند و این اطلاعات را در اختیار نهادهای امنیتی کشورهای غربی قرار می‌دهند. از جمله شنود ایمیل‌ها و محتوای پیام‌های الکترونیکی؛ و ممکن است با این اعمال مجرمانه، طرح‌های ملی یک کشور لو رفته و یا بر اساس مطالعه بر روی یک کشور، برای آینده آن کشور برنامه ریزی و اقدام‌های مخرب صورت گیرد.

در نمونه‌ای دیگر اگر مسئولینی که دارای پست‌های مهم، حساس و امنیتی در سطح بالای کشور هستند نکات امنیتی را رعایت نکنند و از گوشی‌های هوشمند استفاده کنند، محل مراکز مهم کشور، تلفن‌های مسئولین، طرح‌ها، و اطلاعات مختلف آن نهاد شنود شده و آثار جبران ناپذیری را به بار خواهد آورد.

وب‌گاه‌های اینترنتی دولتی در ایران تاکنون چندین بار مورد حمله رخنه‌گرها قرار گرفته‌است. در ۲۹ شهریور ۱۳۸۶ وب‌گاه رسمی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مورد حمله رخنه‌گران

قرار گرفت و به مدت نیم ساعت پیامی علیه محمود احمدی‌نژاد رئیس جمهور وقت ایران جایگزین متن اصلی این وبگاه شد.

وبگاه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات ایران و وبگاه شبکه چهار سیمای جمهوری اسلامی ایران نیز در فروردین ۱۳۸۶ مورد حمله رخنه‌گران قرار گرفت.

سایت مرکز آمار ایران نیز در سال ۹۵ توسط عده‌ای ناشناس هک شد.

البته سازمان پدافند غیر عامل، نکات امنیتی و هشدارهای لازم را به مسئولین ارائه کرده و در مقابل هرگونه جاسوسی و دزدی اطلاعات اقدامات موثری را انجام می‌دهد.

سرقت و شنود اطلاعات در سطح شخصی

همانطوری که اطلاع دارید فیس بوک بیش از ۲/۵ میلیارد نفر را عضو خود کرده است و مارک زاکربرج ابداع کننده آن می‌باشد. بر اساس تازه‌ترین گزارش وبسایت اونیون، مارک زاکربرج ملقب به «ارباب» یکی از عوامل سیا و مدیر «برنامه فیس‌بوک» سیا معرفی شده است. این گزارش همچنین موید آن است که سازمان جاسوسی آمریکا به خاطر کار فوق‌العاده زاکربرج در پیاده‌سازی برنامه فیس‌بوک، به وی مدال تقدیر اعطا کرده است. حال با توجه به برخی مدارک موجود این سوال پیش می‌آید که آیا زاکربرج مؤسس و گرداننده اصلی فیس‌بوک است یا اشخاص دیگری؟ اگر وی واقعاً پایه‌گذار فیس‌بوک است چگونه توانسته است دست به تاسیس چنین شبکه اجتماعی عظیمی آن هم در سطح جهانی بزند؟ و اینکه

به طور کلی فیس بوک چیست؟

مدیرعامل فیس بوک در کنار شیمون پرز نخست وزیر سابق رژیم صهیونیستی

دیدار مارک زاکربرگ با دونالد ترامپ رئیس جمهور آمریکا

مارک زاکربرگ خالق فیس بوک (نفر دوم از سمت راست) در مراسم تقدیر سازمان سیا از زاکربرگ به دلیل موفقیت پروژه فیس بوک

مدیرعامل فیس بوک در کنار شاهزاده محمد بن سلمان پسر
ملک سلمان پادشاه عربستان

همچنین اوباما (رئیس جمهور سابق امریکا) که کشورش سازنده این نرم افزار و مخترع اینترنت می باشد در یک برنامه تلویزیونی به مجری می گوید من به دخترانم اجازه نمی دهم وارد فیس بوک شوند. در آمریکا ورود افراد زیر ۱۳ سال به فیس بوک ممنوع است. اما در کشور ما هر شخصی با هر سنی وارد آن می شود. حتی مشاهده شده است که دختران شماره تلفن همراه خود را به دلیل عدم آگاهی در پروفایل خود قرار می دهند. در صورتی که پس از حذف صفحه شخصی نیز این اطلاعات ماندگار خواهد بود.

در پایان نگاهی به مراکز ذخیره و پردازش اطلاعات (دیتا سنتر) فیس بوک می اندازیم که مکان ذخیره اطلاعات شما را در آن نشان می دهد:

- می دانستید اپلیکیشن واتس اپ و اینستاگرام زیر مجموعه شرکت فیس بوک است؟...

جولین آسانژ مؤسس و مدیر وبگاه ویکی لیکس می گوید:

فیس بوک تنفر آمیزترین ابزار جاسوسی است که تاکنون ایجاد شده است. هر کس که نام و مشخصات دوستان خود را به شبکه اجتماعی فیس بوک اضافه می کند باید بداند که به شکل رایگان در خدمت دستگاه های اطلاعاتی آمریکاست و این گنجینه اطلاعاتی را برای آنها تکمیل می کند. به گفته وی فیس بوک یک گنجینه اطلاعاتی بسیار بزرگ از نام و پیشینه افراد است که کاربران آن را به شکل داوطلبانه در اختیار این شبکه اجتماعی قرار می دهند ولی این ابزار توسط دستگاه های امنیتی و اطلاعاتی آمریکا مورد بهره برداری قرار می گیرد. دسترسی این دستگاه های اطلاعاتی به اطلاعات ذخیره شده در فیس بوک آن را به یک ابزار خطرناک بدل کرده است.

http://www.radiofarda.com/content/f3_assange_accuses_facebook/24093327.html

تحلیلی بر جمله معروف مقام معظم رهبری در خصوص فضای مجازی

مقام معظم رهبری (مد ظله) در جمع اعضای شورای عالی فضای مجازی در رابطه با اهمیت این فضا جمله زیر را فرمودند: «فضای مجازی به اندازه انقلاب اسلامی اهمیت دارد.»

(به نقل از حجت الاسلام و المسلمین دکتر شهریار)

چرا این اهمیت به این اندازه مهم است؟

برخلاف آنچه که بسیاری تصور می کنند جنگ های آینده با کشورهای صاحب "قدرت"

فصل (۴)

جنگ نرم و تهاجمات فرهنگی

اهداف جنگ نرم

جنگ فرهنگی

جنگ سایبری

نفوذ

فصل (۵)

آداب حضور در شبکه‌های اجتماعی

قوانین فعالیت در شبکه‌های اجتماعی

راهکارهای کنترل کودکان در فضای مجازی

راه‌های ترک اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی

تحلیل استیکر

تحلیل آواتار و تصاویر پروفایل

شخصیت‌شناسی زنگ‌ها

فصل (۶)

بررسی آسیب‌های فضای مجازی

اعتماد به فضای مجازی

آسیب‌های روحی روانی

آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی

آسیب‌های دینی و اعتقادی

آسیب‌های امنیتی

از خانواده چه خبر !!!؟؟

فصل (۷)

تحولات آینده فضای مجازی

فصل (۸)

سایر موضوعات

شبکه ملی اطلاعات

فیلترینگ

محتوای الکترونیکی

قوانین حقوقی محتوا

تربیت رسانه ای

ویژگی های نویسنده زبده

بازی‌های رایانه‌ای از سال‌ها پیش به عنوان یک رسانه تاثیر گذار وارد دنیای مجازی شده است. این بازی‌ها هم دارای حسن و هم دارای آسیب هستند. در رابطه با محاسن بازی‌های رایانه‌ای باید گفت که، ابزار خوبی برای شناخت ذهنیت فرزندان و حالات درونی و شخصیتی آنهاست و در موارد بسیاری به رشد فکری و استعدادهای فرزندان کمک می‌کند و بسیار مفرح هستند که اینها نیازمند شناخت از سبک‌ها، محتوا و نوع بازی‌هاست. متأسفانه به دلیل عدم اطلاع والدین و مربیان از محتوا و تاثیرات آن‌ها بر فکر، رفتار و سبک زندگی، و در صورت رعایت نکردن رده بندی سنی؛ عدم نظارت و بازی کردن بیش از حد، این بازی‌ها آسیب‌های فراوان جسمی و روحی روانی می‌تواند به همراه داشته باشد. شایسته است که والدین با بالا بردن سطح سواد رسانه‌ای خود درک بهتر و نظارت بیشتری بر فرزندان خود داشته باشند. برای اطلاعات بیشتر و جامع‌تر در این خصوص به کتاب تخصصی و جامع «تحلیل و نقد بازی‌های رایانه‌ای» چاپ انتشارات سیمای فلق مراجعه فرمایید. این کتاب را می‌توانید از سایت موسسه فلق رایانه به نشانی www.falaghsoft.ir خریداری نمایید.

شعری در مورد فضای مجازی

از اصل وجود بی‌نیازم کردند تا وارد دنیای مجازم کردند
گفتند که دنیای حقیقی این است در گفتن هر چیز مجازم کردند

رِزقِ حلال

تاثیر رزق حلال در زندگی بر کسی پوشیده نیست.

برای یادگیری هیچوقت دیر نیست

در کتاب ناگفته‌های فضای مجازی گفتیم که والدین باید شیوه استفاده از اینترنت و رایانه را آموزش ببینند. شاید بعضی خرده بگیرند که دیگر از ما گذشته است. اما در تصویر بالا می‌بینیم که مادر شهید عزت الله کرمعلی از شهرستان نهاوند که ۷۵ سال سن دارد برای آن

که بتواند وصیتنامه فرزندش را روی قالیچه ببافد، خواندن و نوشتن را می‌آموزد. پس برای یادگیری هیچ گاه دیر نیست.

اعتیاد رسانه‌ای و الگوگیری

اعتیاد واژه‌ای است آشنا که سالیان سال است که به گوش ما می‌خورد. اما اعتیاد رسانه‌ای واژه‌ای جدید است که در عمل و در جامعه مشاهده می‌شود. استفاده بیش از حد از تکنولوژی‌ها و فناوری‌های جدید ابتدا در منزل یا مدرسه شروع می‌شود و در اتوبوس، تاکسی، مترو، میهمانی‌ها و... به اوج خود می‌رسد. وقتی به بچه‌ها گفته می‌شود که از تلفن همراه یا رایانه یا تبلت درست استفاده کنند می‌گویند والدین ما چرا از این ابزار استفاده می‌کنند؟

کوچ عروسک‌ها از اتاق کودکان

عروسک‌ها کجاست؟

عروسک‌های کودکان را خاطرم‌ان هست. اما هم‌اکنون جای عروسک‌ها در ویتترین منزل می‌باشد و به جای آن‌ها در دامن کودکان تبلت‌ها و تلفن همراه جا خوش کرده است.

سرگرمی در میهمانی‌ها

هنگام ورود به منزل به جای سلام و احوال‌پرسی، اولین چیزی که از میزبان پرسیده می‌شود رمز وای فای می‌باشد. میزبان می‌گوید شما آمده‌اید ما را ببینید یا با تلفن همراه و تبلت کار کنید. بهتر است تلفن همراه و... را درج ورودی یا مکان دور از دسترس همه قرار داده تا پایان میهمانی با برداشتن آن به منزل برگردیم.

مادر خانه دار (👩🏻)

به نظر شما قبل از این که تلفن همراه در منازل بیاید والدین چگونه وقت خود را پر می‌کردند؟
تربیت صحیح فرزندان چگونه بود؟

فضای مجازی پاک (🙄)

فضای مجازی پاک حق همه ماست. پس بیاید سهمی هرچند کوچک در تولید محتوای پاک داشته باشیم.

دفن کتاب (🙄)

استفاده بیش از حد از ابزار ارتباطی باعث اتلاف وقت و پایین آمدن سرانه مطالعه در کشور شده است. ایجاد رغبت استفاده از کتابخانه‌های دیجیتال یکی از راهکارهای بالا بردن فرهنگ مطالعه در کشور است.

پیشرفت سریع تکنولوژی

با پیشرفت سریع تکنولوژی مخصوصاً در حوزه شبکه‌های اجتماعی و ورود هر روزه اپلیکیشن جدید به بازار، این سوال مطرح می‌شود که آیا استفاده از همه این شبکه‌ها ضروری است؟

نهایت کار

حضرت علی علیه السلام می‌فرماید:

عاقل ترین مردم کسی است که بیشتر در عاقبت کارهایش بیندیشد.

(شرح غررالحکم ج ۲ ص ۴۹۲)

بهتر است قبل از نصب یک برنامه به هدف استفاده از آن فکر کنیم که علت نصب این برنامه چیست؟ چه افرادی از ما جهت نصب الگو می‌گیرند؟ با معرفی این برنامه‌ها به یکدیگر وقت چه افراد دیگری گرفته می‌شود؟ ممکن است نصب یک اپلیکیشن ما را به راهی ببرد که دیگر برگشت از آن امکان پذیر نیست؟

زمین آماده

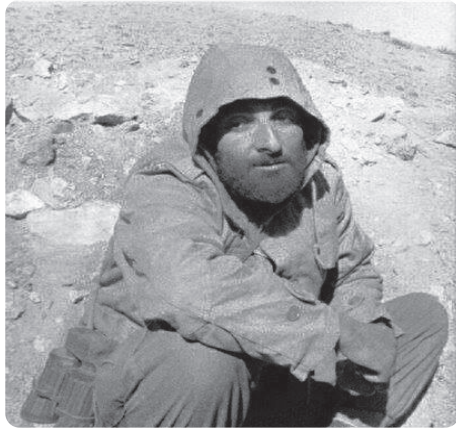
نوجوانان و جوانان ما آماده پذیرش هر مطلبی می‌باشند به نظر شما فرزندان در فضای مجازی چه مطالبی را می‌آموزند؟

کانال

این کانال‌ها که فراموش شود مردم سراغ کانال‌های دیگر می‌روند.

به نظر شما این تصویر چه شخصی است؟

بله شهید مهدی باکری که چهار شبانه روز به دلیل رویارویی با دشمن خواب به چشم او نرفته است. اما هم اکنون برخی از جوانان ساعت‌ها بیداری می‌کشند تا چه تصاویری را ببینند؟

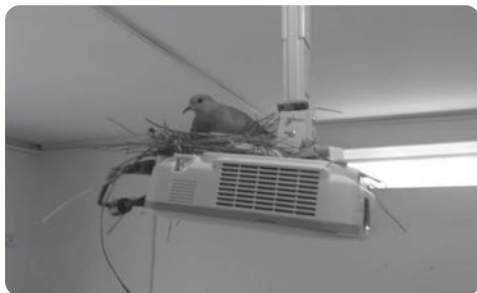

عصر ارتباطات

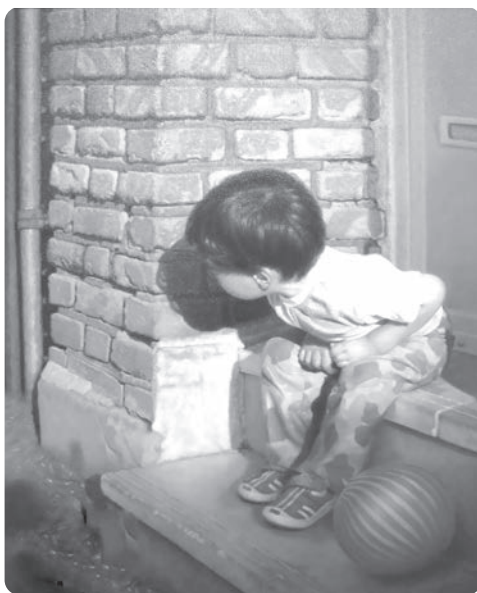

به نظر شما آیا این عصر، عصر ارتباطات است؟

هوشمند سازی مدارس

توپ

آیا کودکان و نوجوانان ما در منزل توپ دارند؟ آیا مانند گذشته گل کوچک رواج دارد؟ راستی توپ هفت سنگ کجاست؟

بازی‌های قدیمی

آیا فرزندان ما حتی نام بازی‌های قدیمی و بازی‌های محلی را به خاطر دارند؟

دستیابی به اطلاعات در دیروز و امروز

How the Media can manipulate our viewpoint

حقیقت از دیدگاه رسانه‌ها 🤖

دو تصویر زیر حقیقت را از دیدگاه سه رسانه نشان داده است. به نحوه نمایش دقت کنید. به طور کلی رسانه‌ها حقیقت را از دید خودشان نمایش می‌دهند.

توصیه یک شهید

این توصیه از شهید احسان قاسمیه دانشجوی ممتاز مهندسی برق دانشگاه تگزاس آمریکاست...

حرف آخر

فضای مجازی به عنوان یک حقیقت انکار نشدنی در جامعه ما پذیرفته شده است. شایسته است که هم مسئولین و هم مردم برای بهبود زندگی در فضای مجازی تلاش کنند و سعی در کاهش تاثیرات سوء و پررنگ کردن محاسن آن داشته باشند. دیگر نمی‌توان گفت که ما وارد نمی‌شویم یا فضای مجازی را باید کنار بگذاریم بلکه باید با قواعد خود، ارزش‌های اخلاقی، انقلابی و دینی خود وارد شده و از آن بهترین استفاده را نماییم. مقوله امر به معروف در فضای مجازی نیز باید جدی گرفته شود و هیچکس نباید از بار این مسئولیت شانه خالی کند.

همچنین نباید اقدامات دشمن را در این حوزه نادیده گرفت و چشم را بر همه‌های همه جانبه او بست و در کنار آن نباید ناامید گشت و احساس کنیم که توانایی مقابله وجود ندارد.

این آیات امید بخش راه گشای خوبی برای ما می‌تواند باشد:

...كَمْ مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ... «چه بسیار گروه‌های کوچکی که به فرمان خدا، بر گروه‌های عظیمی پیروز شدند!» و خداوند، با صابران (و استقامت‌کنندگان) است» (سوره بقره/۲۴۹)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! اگر (آیین) خدا را یاری کنید، شما را یاری می‌کند و گام‌هایتان را استوار می‌دارد.»

(سوره محمد/۷)

واژه نامه تخصصی فضای مجازی

در جدول زیر واژه‌هایی که در فضای مجازی و اینترنت با آن‌ها سرکار داریم را به زبان ساده و به اختصار توضیح داده‌ایم. لازم به ذکر است این تعاریف بیشتر به صورت عمومی و قابل فهم برای عموم بوده و در فضای مجازی بیشتر صدق می‌کند.

واژه ها	معادل فارسی	مفهوم در فضای مجازی
۱	شبکه	Network
۲	اینترنت	Internet
۳	اینترانت	Intranet
۴	سرور	Server

۵	هاست	Host	هاست مانند حافظه داخلی کامپیوتر است که جزئی از سرورها است و محتوای سایت‌ها و نرم افزارها در آن قرار دارد.
۶	پیام	Message	در فضای مجازی پیام به معنی یک نوشته یا تصویر یا هر اطلاعاتی که مفهوم خاصی را انتقال می‌دهد.
۷	ایمیل	Email	به نامه‌های الکترونیکی (که متن آن تایپ شده و از طریق اینترنت ارسال می‌شود) ایمیل می‌گویند.
۸	فوروارد	Forward	در فضای مجازی چنانچه شما پیام یک فرد را به اشخاصی دیگر ارسال کنید فورارد کردن پیام می‌گویند.
۹	پاسخ	Reply	پاسخ به هر پیام یا ایمیل
۱۰	پلیکیشن	Application	برنامه‌های کاربردی که بر روی کامپیوتر یا تلفن همراه نصب می‌شوند.
۱۱	بازی	Game	در فضای مجازی به بازی‌های رایانه‌ای و موبایلی گفته می‌شود.
۱۲	اندروید	Android	سیستم عامل تلفن‌های همراه هوشمند که وظیفه کنترل عملکردهای تلفن همراه را به عهده دارد.
۱۳	سایبر	Syber	در فرهنگ‌های مختلف سایبر به معنی مجازی و غیر ملموس و مترادف با لغت انگلیسی Virtual است. با توجه به گستردگی مفهوم سایبر، اطلاق آن به تمام افعال و اقدامات واقع شده در یک فضای مجازی و غیر واقعی است.
۱۴	فضای سایبر	Syber Space	محیطی که ما هرگونه ارتباط یا پیام را از طریق شبکه و اینترنت به طرف مقابل انتقال می‌دهیم و نقش وسیله انتقال پیام را دارد.

منابع

در این کتاب شیوه استناد به منابع به این صورت است که منبع هر بخش انتهای هر مطلب ذکر گردیده است ولی اینجا نیز عنوان کلی منابع ذکر می گردد.

﴿ حقوق فرزندان بر والدین (تبیان) ﴾

﴿ حقوق والدین بر فرزند: علی نراقی، رساله حقوق امام سجاد، ص ۲۲۹. ﴾

﴿ سبک زندگی در فضای مجازی (۲۰ سوال) www.khamenei.ir ﴾

﴿ منبع بخش سایر احکام فضای مجازی: مجموعه کتاب های احکام شرعی (ازدواج،

موسیقی، رساله دانشجویی، احکام پوشش، احکام ازدواج، احکام روابط زن و مرد)

نوشته سید مجتبی حسینی، نشر دفتر نشر معارف به نقل از ماهنامه قدر، شماره ۶۶

